

6. BÖLÜM

Çocuklara Okuma Kültürü Kazandırmada Çocuk Kütüphanelerinin Rolü ve Önemi

Mehlika KARAGÖZOĞLU ASLIYÜKSEK¹

*“Kütüphaneler hiçbir zaman, bu gün
olduğu kadar önemli olmamıştır.”
(IFLA)*

GİRİŞ

Okuma kültürü düzeyinin yüksekliği, kültürel olarak kalkınmış toplumların ortak bir özelliği olarak görülmektedir. Bu toplumlar okumaya ve okuyana değer vermekte, bu değeri de hayatlarının odak noktasına koyabilmek için büyük gayretler göstermektedir. Bu gayretlerden biri de okuma kültürünün temellerinin çocukluktan itibaren atılması için yapılan çalışmalardır.

Mevcut literatür, toplumun okuma kültürünün bireylerin okuma eylemini bir yaşam biçimi hâline getirmesi sonucunda oluştuğunu göstermektedir. Bir eylemin yaşam biçimine dönüşmesi ise belli süreçlere bağlıdır. Bu süreçlerden en önemlisi insanın çocukluk evresidir. Çocukluk evresinde en çok etkili olan unsurlar aile ve okuldur. Okul öncesi dönemde okuma kültürünü kazandırmak için ailenin rol modeli olduğu oldukça önemlidir. Anne ve babasının okuma eylemini görerek zamanla benimseyen çocuk kendisine anlatılan masallar ve okunan hikâyeler ile edebiyatı sever. Hayata dair kalıcı kazanımların ilk altı yaşta yerleştiği bilgisi göz önüne alındığında, okuma kültürüne dönüşecek okuma alışkanlığının temellerinin bu dönemde atıldığı açıktır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, mehlikakaragozoglu@marmara.edu.tr.

SONUÇ

Çocuklar yarının yetişkinleri olarak dünyanın geleceğini şekillendirecek güce sahiptir. Bu sebeple, bir okuma kültürü ortamında büyümeleri, karşıdakine saygı duyan, farklılıklara hoşgörülü, bununla birlikte de eleştirel düşünebilen bilgi odaklı bireyler olmaları için önemlidir. Çocukların gelişimlerini destekleyen ve onlara güvenilir sosyal ve kültürel bir mekân sağlayan çocuk kütüphaneleri, okuma alışkanlığının ve ardından okuma kültürünün kazandırılacağı en iyi ortamdır. Uzman kütüphanecilerin yardımı ile okuma sevgisi kazanabilecekleri kitaplar ile buluşan çocuklar, okumanın keyfini ve yeni bilgiler öğrenmenin heyecanını yaşar, hayal gücünü geliştirir ve ileriki yıllarını bir kütüphane kullanıcısı olarak geçirmeye aday olur (IFLA, 2011, s. 546). Çocuk kütüphanesindeki yayın zenginliği, okumayı öğrenme ve okuma alışkanlığı kazanım sürecini kısalttığı gibi, çocukların kültürel ve akademik gelişimlerini de destekler ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerine imkân sağlar. Çocuk kütüphanesi, her kesimden çocuğun hiçbir ayırım gözetilmeden aynı hizmeti alarak kendini geliştirebildiği, bu süreçte diğer çocuklarla kaynaşarak toplumsal bilinç ve hoşgörü edindiği bir ortamdır. Bu da farklılıklara rağmen hoşgörü içinde yaşayabilen, ortak paydalarda buluşup birlikte üretebilen okuryazar bir toplumun temellerinin atılması için önemlidir. Çocuk kütüphaneleri, çocuklara okuma alışkanlığının kazandırılması misyonu ile toplumsal düzeyde bir okuma kültürünün inşası için olmazsa olmaz bir role sahiptir.

KAYNAKLAR

- ALA (1978). *Book Reading and Library Usage: A Study of Habits And Perceptions*. New Jersey: Gallup.
- ALA (2020). *21st Century literacy @your library* <http://www.ala.org/aboutala/21st-century-literacy-your-library%E2%84%A2> .Erişim tarihi: 12 Şubat 2021.
- Birleşmiş Milletler çocuk hakları sözleşmesi*. (1989) http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uamevzuat/birlesmismilletler.pdf. Erişim tarihi: 15 Ocak 2020.
- Ekici, S. (2012). Ankara'da bulunan halk kütüphanesi çocuk bölümlerinin değerlendirilmesi. 2. *Halk Kütüphaneciliği Sempozyumu: Değişen Dünyada Halk Kütüphaneleri*, Bodrum.
- Gönen, M., Temiz, N., Akbaş, S. (2015). Erken çocukluk döneminde çocuk kütüphanelerinin rolü ve önemi: Bir kütüphane programı örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, (208), 76-89.
- IFLA *0-18 yaş grubundaki çocuklar için kütüphane hizmetleri rehberi*. (2018) https://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ifla-guidelines-for-library-services-to-children_aged-0-18-tr.pdf. Erişim tarihi: 10.06.2020.
- IFLA Çocuk kütüphanesi hizmetleri için ilkeler. (2011). B. Yılmaz ve S. Ekici., (Çev.). *Türk Kütüphaneciliği*, 25(4), 545-552.

- Karagözoğlu Aslıyüksek, M. (2018). Çocuk kütüphaneleri ve Türkiye'de durum. *Halk kütüphaneleri: geçmişten geleceğe yönelimler ve yeni roller*. Edt. H. Odabaş ve M.A. Akkaya. İstanbul: Hiperyayın.
- Sever, S. (2007). Okuma kültürü edinme sürecinde Türkçe öğretiminin sorumluluğu. *Okuma Kültürü ve Okullarda Uygulama Sorunları Toplantısı* (Başkent Öğretmen Evi, 6 Aralık 2004) içinde (ss. 108-126). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Sever, S. (2013). Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü. İstanbul: Tudem Yayınları.
- Yılmaz, B. (1993). *Okuma alışkanlığında halk kütüphanelerinin rolü*. Ankara: Kütüphaneler Genel Müdürlüğü.